

GŁOS Z NAD PREGOŁY

Nr 6 (59) czerwiec 2001

PISMO WSPÓLNOTY KULTURY POLSKIEJ W KALININGRADZIE

Polonia Kaliningradzka na Festiwalu Narodowościowym

Uroczysty pochód uczestników Festiwalu.

Przy pięknie ozdobionej scenie uczestników i gości uroczystości serdecznie przywitał gubernator Obwodu pan Władimir Jegorow.

Gubernator pozdrowił zebranych, życzył wszelkich sukcesów w rozwoju kultur narodowościowych na ziemi kaliningradzkiej oraz wzmocnienia przyjaźni między narodami zamieszkałymi w Obwodzie.

Na scenie głównej taneczny zespół dziecięcy „Bałtycki Bursztyn” z Gurjewska pod kierownictwem wspaniałego choreografa pani Swietłany Potockiej-Siwolobowej wykonał trzy polskie tańce ludowe. Artyści zostali nagrodzeni hucznymi oklaskami licznych widzów.

Przy namiocie Wspólnoty Kultury Polskiej, ozdobionym Polską Flagą i Białym Orłem ciągle gromadzili się ciekawi. Tu można było oglądać obrazy ze słomki mistrzynie wykonane przez państwa Zofię i Antoniego Czyżów, rysunki Olgi Smolnik z Gusiewa, wyroby Antoniny Szarowej z gałęzi i korzeni drzew, przywiezione z Gusiewa przez Benedyktę Łuszczuk i Natalię Wasilewską, oryginalne prace Anastazji i Aleksandry Drobyszowych. O działalności WKP chętni mogli przeczytać w naszej gazecie „Głos z nad Pregoly”, proponowanej zwiedzającym. Czasopisma z Polski i materiały reklamowe dostarczył na festiwal z Konsulatu Generalnego RP pan Zdzisław Bernatowicz. Smakołykami polskiej kuchni częstowała gości polskiego namiotu pani Małgorzata Marszewska.

Ciągle brzmiały polskie piosenki, wykonywane przez chór polonijny w składzie: Eugenia Nowicka, Teresa Griaznowa, Aldona Wilejto, Janina Adamowicz, Jadwiga Poluchowicz, Krystyna Perederyj, Jadwiga Iwanowa, Małgorzata Marszewska, > str. 2

W Kaliningradzie w Centralnym Parku Kultury 12 czerwca b.r. odbył się Festiwal Narodowościowy poświęcony 55 rocznicy utworzenia Obwodu Kaliningradzkiego i świętu państwowej niepodległości Rosji.

Na festiwalu były reprezentowane liczne wspólnoty narodowościowe, działające w Kaliningradzie i w Obwodzie: Rosjanie, Białorusini, Ukraińcy, Litwini, Niemcy, Tatarzy, Azerbejdżanie, Ormianie, grupy etniczne kozaków i inni. Polaków zamieszkałych w Obwodzie reprezentowały organizacje polonijne z Kaliningradu, Gusiewa, Gurjewska.

Pochód uczestników Festiwalu ruszył od wejścia do parku i główną aleją udał się w kierunku estrady. Na przedzie kolumny polonijnej szły dzieci z Gurjewska w polskich strojach ludowych z białą-czerwoną flagą.

Gubernatora Obwodu p. Władimira Jegorowa serdecznie wita Prezes WKP p. Kleofas Ławrynowicz

(ze str. 1)

Polonia Kaliningradzka na Festiwalu Narodowościowym

Zdjęcie z p. Gubernatorem Władimirem Jegorowem.

Jan Kamieniecki, Borys Marszew, Tatiana Diewiatkina, Jadwiga Bołacyń, pod kierownictwem grającej na akordeonie pani Heleny Rogaczykowej.

Kulminacją uroczystości było odwiedzenie naszego stoiska przez gubernatora Obwodu pana Władimira Jegorowa. Specjalnie dla niego, starego marynarza, była wykonana „morska” piosenka „A hoj, marynarze” i tradycyjne polskie „Sto lat”.

W imieniu WKP witał Gubernatora prezes Kleofas Ławrynowicz. Na pamiątkę Gubernator sfotografował się z naszymi przedstawicielami. Wszyscy, obecni na festiwalu, przyznali, że to wspaniałe święto udało się jak najlepiej.

Zarząd WKP serdecznie dziękuje organizatorom i wykonawcom naszej polonijnej części programu festiwalu, szczególnie Zdzisławowi Bernatowiczowi, Małgorzacie Marszewej, Wiolecie Sokół, Tamarze Ławrynowicz, Helenie Rogaczykowej, Świetłanie Siwołobowej-Potockiej, Wasiljowi Wasiliewowi, jak również przybyłym z Gusiewa: Benedykcie Ł u s z c z a k (przewodnicząca), Natalii Wasilewskiej, Aleksiejowi Puchalskiemu, Łarysie Puchalskiej, Irenie Drobyszewej za czynny i tak pomyślny udział w festiwalu.

Następnym razem spotkamy się w Dniu Miasta,

Do zobaczenia!
Kleofas Ławrynowicz,
Prezes WKP
Zdjęcia: W. Wasiliew

Zespół „Bałtycki Bursztyn”. Pani Swietlana Potocka-Siwołobowa pierwsza od prawej.

Pismo

s p o n s o r u j e

Senat RP

We Wspólnocie Kultury Polskiej

W dniach 21-22.06. w Konsulacie Generalnym RP w Kaliningradzie odbyły się egzaminy na studia wyższe w Polsce. Spośród 16 kandydatów, naukę w Polsce - po przeprowadzonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej RP egzaminach podejmą:

1. Witalij TETERSKI - uniwersyteckie (zdał z wyróżnieniem)
2. Diana CAPLINA - uniwersyteckie
3. Marina BOCZKOWSKA - licencjackie
4. Aleksandra LUBICZENKO - uniwersyteckie
5. Maria SZEWERENKO - licencjackie.

Pozostali kandydaci, jak poinformowała przewodnicząca Komisji Egzaminacyjnej, powinni udoskonalać znajomość języka polskiego i innych przedmiotów i próbować sił w przyszłym roku.

Komisja w składzie: prof. B. Ostromęcka i mgr Liliana Kondrak, przekonywały kandydatów na studia w przyszłych latach, by włożyli więcej wysiłku w przygotowania do egzaminów, które z racji dużego zainteresowania młodzieży są coraz trudniejsze.

Uczestnicy Konkursu Poezji Marii Konopnickiej, który odbył się 3 czerwca w Konsulacie Generalnym RP (zobacz Nr 5 „Głosu”). Zdjęcia: W. Wasiliew

REZOLUCJE II ZJAZDU KRAJ-POLONIA

Jak informowaliśmy już Czytelników w Nr5 „Głosu”, w terminie 28 kwietnia – 3 maja 2001 r. w Polsce odbył się II Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy. Uchwały Zjazdu były opublikowane w Nr 5 naszej gazety, teraz podajemy cztery Rezolucje z ośmiu, przyjęte przez Zjazd, oraz Oświadczenie Zjazdu. Redakcja.

W SPRAWIE OCHRONY TOŻSAMOŚCI RODAKÓW W KRAJACH OŚCIENNYCH POLSKI

Polacy w krajach ościennych Polski są od wielu dziesięcioleci pozbawieni skutecznej ochrony swoich niezbywalnych praw narodowych.

Wbrew obowiązującemu europejskiemu prawu mniejszości narodowych, określone w Konwencji Ramowej Rady Europy z r. 1994, nasi Rodacy są po prostu wynaradawiani. Między Polską a krajami sąsiedzkimi zawarto wprawdzie na początku lat dziewięćdziesiątych traktaty międzypaństwowe. Wyposażono je jednak w nieskuteczne ustalenia ochronne, pozbawione aktów wykonawczych, które są dla polskich mniejszości w tych krajach nie do wyegzekwowania.

Należy podkreślić, że w przeciwieństwie do wyżej podanej sytuacji Polska zapewnia mniejszościom na swym obszarze najwyższy standard ochrony.

Wielokrotnie, już od lat aż do chwili obecnej przesyłano do władz polskich apele i przesłania ze strony Rady Polonii

W yjazd na kolonie letnie do Drawska Pomorskiego planowany jest 02.07.br. o godz. 08.00 sprzed Kościoła św. Adalberta przy ul. Aleksandra Newskiego. Opiekunowie: p. M. Rudosielska i p. T. Włodarczyk aktualnie sporządzają listę uczestników, uzupełniają o numery paszportów zagranicznych.

Te osoby, które nie przekazały informacji oraz upoważnień, proszone są o kontakt z opiekunami.

Lektorat języka polskiego na Uniwersytecie Kaliningradzkim ukończyło 5 studentek.

Z inicjatywy Kierownika Katedry pani Larisy Kołobkowej 25.06. studentki spotkają się z Konsulem Generalnym RP p. A. Janickim-Rola, który pogratuluje uzyskanych wyników.

Świata, Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych, innych organizacji polonijnych oraz polskich w sprawie przyścia Rodakom z pomocą dla zachowania ich bytu narodowego. Nie spotkały się one jednak ze strony polskich urzędów z jakimkolwiek czynnym odzewem.

Mając powyższe na uwadze stwierdzamy, że tak dalej być nie powinno i nie może! Zobowiązuje nas ponadto do odpowiedniego działania Uchwała 2 Warszawskiej Konferencji Polonijnej, która obradowała w siedzibie Sejmu w dniach od 25 - 26.04.2001, gdzie zebrał się w trybie roboczym przedstawiciele Polaków ze wszystkich krajów ościennych Ustalamy wobec tego, iż:

A. W trybie przesłania niniejszej rezolucji zwracamy się, zgodnie z duchem i literą art. 15 ww. obowiązującej Konwencji, do właściwych władz polskich o:

1. Powołanie ad hoc Komisji ds. Umów ochronnych wg art. 18 ww.

(ze str. 4)

REZOLUCJE II ZJAZDU KRAJ-POLONIA

moralna Wielkiej Emigracji (zabrana w okresie PRL) - mogły służyć w pełni jako szkoła dzieciom i młodzieży polskiej wielkiej metropolii świata, jaką jest Paryż.

21. Zjazd apeluje do nauczycieli polonijnych, aby tworzyli koła Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego za Granicą «ZNPZ» w swoich miejscach zamieszkania.

22. Zjazd apeluje do władz Białorusi o zgodę na otwarcie Szkół Polskich w Nowogródku, Lidzie, Woronowie oraz drugiej szkoły w Grodnie.

23. Zjazd uważa za niezbędne zwołanie kolejnego Forum Oświaty Polonijnej w 2002 roku, w celu omówienia problemów szkół polskich za granicą.

24. Uczestnicy Zjazdu zwracają się do Rządu RP o stanowczość w rozmowach z władzami krajów zamieszkania w sprawie wprowadzenia nauczania języka polskiego w szkołach.

25. Uczestnicy Zjazdu zwracają się do Rządu RP o pomoc w doksztalcaniu nauczycieli polonijnych.

26. Uczestnicy Zjazdu zwracają się z prośbą do Rządu RP o kontynuowanie rozmów z władzami niemieckimi w sprawie:

- upowszechniania nauki języka polskiego jako języka ojczystego w niemieckim systemie szkolnym na terenie całych Niemiec,
- zapewnienia środków finansowych dla organizacji prowadzących pozaszkolną naukę języka polskiego przez władze niemieckie.

27. Uczestnicy Zjazdu wyrażają swe zaniepokojenie planami reorganizacji początkowych i ośmioletnich szkół w Szklarkach i Rykontach (rej. trocki, Litwa) oraz zwracają się z prośbą do MSZ o podjęcie stosownych kroków w celu zagwarantowania Polakom tych miejscowości traktatowego prawa do nauczania w języku polskim.

28. Zjazd zwraca się z prośbą do MEN o pomoc w realizacji centrów metodycznych nauczania języka polskiego w Rosji, ze szczególnym uwzględnieniem Syberii.

29. Wszystkie szkoły polskie (typu sobotnio-niedzielnego) poza granicami kraju powinny otrzymać nazwę szkół przedmiotów ojczystych.

30. Na kolejnych Zjazdach Polonii i Polaków z Zagranicy sprawy oświaty i młodego pokolenia rozpatrywane będą w osobnych komisjach.

W SPRAWACH RELACJI POLONII Z KRAJEM

31. Zjazd apeluje do Parlamentu RP o przyjęcie ustawy gwarantującej równouprawnienie Polonii i Polaków z Zagranicy z Rodakami w Kraju. Ustawa powinna odzwierciedlać zasadę Narodu Polskiego - jeden naród «wewnętrzny i zewnętrzny».

32. Zjazd apeluje do Rządu RP o prawne uregulowanie swobodnego przekraczania granic Polski przez Polaków mieszkających w państwach nie należących do Unii Europejskiej.

33. Zjazd apeluje do Rządu RP o poparcie wystąpienia Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech do Kanclerza Niemiec, Prezesa Rady Ministrów RP i Prezydenta Parlamentu Europejskiego w sprawie problemów nurtujących Polonię niemiecką.

34. Zjazd solidaryzuje się z uchwałą i rezolucją II Warszawskiej Konferencji Polonijnej z dnia 26 kwietnia 2001. Zał. 1, 2.

35. Zjazd proponuje, aby kandydaci na ambasadorów i konsulów generalnych RP, nim uzyskają ostateczną nominację Prezydenta RP, czy Ministra Spraw Zagranicznych, byli opiniowani przez specjalne Komisje Senackie, które zweryfikują kompetencję i przygotowanie kandydatów (tak jak odbywa się to w innych państwach demokratycznych).

36. Zjazd odnosi się pozytywnie do deklaracji Premiera RP wyrażonej podczas otwarcia Zjazdu o chęci współpracy z Polonią europejską w sprawie promowania wejścia Polski do Unii Europejskiej. Zał. 3 - list do Premiera RP.

37. Zjazd proponuje złożenie wniosku do Ministerstwa Finansów RP o wydanie rozporządzenia, na podstawie którego przesyłki o wartości do 200 USD od osób prywatnych z Zachodu przeznaczone dla rodzin w Polsce, będą zwolnione z opłat celnych.

OŚWIADCZENIE W SPRAWIE WIZERUNKU POLONII W MEDIACH KRAJOWYCH

Uczestnicy II Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy ze smutkiem i głębokim zaniepokojeniem stwierdzają, że zarówno wizerunek Polonii w krajowych mediach, jak i relacje z obrad Zjazdu w dużej mierze rozmijają się z rzeczywistością.

Ubolewamy, że relacje ze Zjazdu zdominowane zostały przez poszukiwanie sensacji i jednokierunkowość zainteresowań mediów ze szkodą dla szerokiej problematyki obrad, tak ważnej dla Polski jak i Polonii.

Przedstawiciele Polonii, spotykając się po dziewięciu latach w licznych i reprezentatywnym gronie, mieli na celu omówienie najistotniejszych problemów oraz perspektyw współpracy z Krajem, świadomi, iż są jego ambasadorami w świecie.

Doceniamy pracę reporterów obsługujących Zjazd, dbających o zdobycie jak najbogatszego i wszechstronnego materiału. Z tym większym zaskoczeniem przyjmujemy publikacje w mediach oparte na fragmentarycznych wycinkach ich pracy. Tego typu praktyka nosi znamiona dezinformacji i pogłębia niewiedzę mieszkańców Polski o problemach i pracy na jej rzecz jednej trzeciej Narodu, żyjącej poza krajem - Polonii.

Z niemniejszym zdziwieniem i rozczarowaniem uczestnicy Zjazdu obserwują również programy poświęcone Zjazdowi na antenie TV Polonia, która zbyt mało czasu poświęca relacjom z obrad.

Po patronie medialnym, wyspecjalizowanym w tematyce polonijnej, spodziewaliśmy się wyczerpujących relacji z obrad Zjazdu i prezentacji naszych środowisk. Uważamy, że krajowe media, w tym TV Polonia, nie wykorzystały szansy, jaką dało nasze spotkanie.

Uczestnicy Zjazdu traktują ubóstwo i tendencyjność informacji z przebiegu obrad jako kontynuację wielomiesięcznej negatywnej kampanii, której ofiarami stają się kolejno: środowiska polonijne, Senat RP i Stowarzyszenie «Wspólnota Polska».

Stanowczo protestujemy przeciwko manipulowaniu informacjami o Polonii, grożącym podważeniem więzi pomiędzy Polakami mieszkającymi w Kraju i ich rodakami zagranicą oraz podsycaniu emocji wokół spraw będących przedmiotem dyskusji środowisk polonijnych i władz Rzeczypospolitej.

Uczestnicy II Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy.

(ze str. 3)

REZOLUCJE II ZJAZDU KRAJ-POLONIA

Konwencji z udziałem przedstawicieli Polaków z zagranicy i ich pełnomocników z Kraju.

Wykorzystanie przesłanych 17 Lipca 2000 do Premiera RP przez organizację Polskie z krajów ościennych projektów Umów ochronnych wraz z ich przekładami na dane języki dla opracowania końcowej polskiej wersji projektów tych umów i wszczęcie negocjacji z państwami ościennymi jeszcze w obecnej kadencji parlamentarnej.

B. Należy powołać Stałą komisję polonijną ds. prawnego uregulowania sytuacji w ochronie praw mniejszości polskich w krajach

ościennych Polski pod przewodnictwem Honorowego Prezydenta Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. Celem Komisji będzie zbadanie aspektów zgodności z prawem europejskim oraz konstytucja RP obecnego traktowania społeczności polskich w krajach ościennych oraz funkcjonowania w tym kontekście władzy wykonawczej RP.

C. Należy powołać rzecznika ds. wdrożenia Konwencji Ramowej w Warszawie i uzgodnić z odpowiednimi instytucjami w Warszawie tryb wzajemnych kontaktów z nim.

Za Prezydium II Zjazdu Kraj-Polonia**W SPRAWIE PROMOCJI I OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**

1. Zjazd apeluje do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP o wpisanie na listę dóbr polskiego dziedzictwa narodowego Domu Ignacego Domeyki w Santiago de Chile i stworzenie tam muzeum.

2. Zjazd zwraca się do Stowarzyszenia «Wspólnota Polska» o przygotowywanie wielojęzycznych publikacji dotyczących świąt narodowych, zwyczajów, tradycji i historii Polski.

3. Zjazd apeluje do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP o wpisanie na listę dóbr polskiego dziedzictwa narodowego nazwy Mount Kościuszko w Australii i otoczenie tej nazwy opieką.

4. Zjazd przypomina o konieczności współdziałania z Polonią placówek Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i innych instytucji rządowych za granicą w zakresie promowania polskiej kultury przez:

- wspieranie finansowe przekładów z literatury polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji z zakresu historii i literatury pięknej;

- umożliwienie kontaktów z najlepszymi polskimi zespołami teatralnymi;

- popieranie inicjatyw konferencji międzynarodowych na szczeblu kulturalnym i naukowym;

- wydanie książek historycznych, broszur informacyjnych, słowników dwujęzycznych, podręczników do nauki języka polskiego dla cudzoziemców i encyklopedii o Polsce w językach

obcych;

- udzielanie pomocy placówkom kulturalnym za granicą w zakresie gromadzenia, przechowywania, opracowywania i udostępnienia posiadanych zbiorów historycznych, będących polskim dziedzictwem narodowym.

5. Zjazd odnosi się ze szczególną troską do idei tworzenia nowych placówek kulturalnych i oświatowych na Wschodzie i w Europie Południowej.

6. Zjazd wyraża poważne zaniepokojenie losami zaniedbanego majątku w okolicy Inowrocławia, należącego do gen. Władysława Sikorskiego, naczelnego wodza PSZ w czasie II wojny światowej i proponuje odpowiednim instytucjom w Polsce objęcie opieki nad budynkiem i jego zagospodarowanie w porozumieniu z Instytutem i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie.

7. Zjazd uznaje, że zachowanie zgromadzonych przez pokolenia polskich zbiorów archiwalnych w diasporze jest wspólnym obowiązkiem środowisk polonijnych i instytucji w kraju, a szczególnie rządu RP.

8. Zjazd proponuje, aby instytucje krajowe udzielały fachowego doradztwa i pomocy materialnej polskim instytucjom archiwalnym za granicą w modernizacji, przechowywaniu, inwentaryzacji i metodach udostępniania cennych zbiorów archiwalnych.

9. Zjazd apeluje do środowisk polonijnych o zaangażowanie w dzieło budowy pomnika katyńskiego w USA.

W SPRAWIE OŚWIATY I MŁODEGO POKOLENIA

10. Zjazd wyraża poparcie dla przeprowadzenia przez Kongres Polonii Kanadyjskiej, w sierpniu 2003 r. międzynarodowej konferencji młodzieży w Edmonton w stanie Alberta w Kanadzie.

11. Zjazd sugeruje Stowarzyszeniu «Wspólnota Polska»:

- otwarcie internetowego kursu języka polskiego;

- stworzenie multimedialnego kursu języka polskiego po przystępnej cenie dla wszystkich, a szczególnie dla dzieci w szkołach języka polskiego;

12. Zjazd zwraca się z prośbą do Ministerstwa Edukacji Narodowej RP o opracowanie programu i podręczników dla szkół polonijnych przy współpracy nauczycieli uczących poza granicami kraju oraz metodyków z Polski.

13. Zjazd zwraca się z prośbą do MEN o wydanie podręczników do języka polskiego i opracowania programów nauczania języka polskiego dla środowisk szkółach języka polskiego;

14. Zjazd zwraca się z prośbą do Rządu RP o stworzenie bazy nowoczesnych technik internetowych, telekomunikacyjnych i multimedialnych w polonijnych szkołach oraz zapewnienie funduszy na opłacenie usług w tym zakresie.

15. Zjazd zwraca się z prośbą do Ministerstwa Edukacji Narodowej RP o dofinansowanie i zagwarantowanie dalszej działalności Ośrodka Dydaktycznego w Grodnie, studiów zaocznych na wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz rozszerzenie studiów o następujące kierunki: historia, filologia polska, ekonomia i inne, w tym studia dla animatorów kultury.

14. Zjazd zwraca się z prośbą do Rządu RP o stworzenie bazy nowoczesnych technik internetowych, telekomunikacyjnych i multimedialnych w polonijnych szkołach oraz zapewnienie funduszy na opłacenie usług w tym zakresie.

15. Zjazd zwraca się z prośbą do Ministerstwa Edukacji Narodowej RP o dofinansowanie i zagwarantowanie dalszej działalności Ośrodka Dydaktycznego w Grodnie, studiów zaocznych na wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz rozszerzenie studiów o następujące kierunki: historia, filologia polska, ekonomia i inne, w tym studia dla animatorów kultury.

16. Zjazd zwraca się z prośbą do MEN o zawarcie umowy z Ministerstwem Oświaty Białorusi dotyczącej zatrudnienia nauczycieli z Polski, wymiany młodzieży oraz dotacji na wydanie podręczników dla szkół polskich na Białorusi.

17. Zjazd apeluje do Rządu RP o fundowanie stypendiów dla osób polskiego pochodzenia studiujących w państwach zamieszkania.

18. Zjazd zwraca się z prośbą do Parlamentu RP o objęcie systemem ubezpieczeń zdrowotnych młodzieży polonijnej studiującej w Polsce.

19. Zjazd apeluje do organizacji polonijnych, aby zachęcały młodzież do wstępowania w szeregi harcerstwa dla zachowania języka polskiego i tradycji.

20. Zjazd apeluje do Rządu RP aby z okazji 160-lecia Szkoły im. Adama Mickiewicza w Paryżu, budynki tejsze szkoły - własność

KRYLEWIEC 1701 - FRAGMENT EUROPEJSKIEJ HISTORII

Kryl Fryderyk I

Od 6.05. do 5.08. 2001r. w Berlinie w pałacu Charlottenburg można oglądać zorganizowaną przez Niemieckie Muzeum Historyczne wystawę zatytułowaną „Prusy 1701 – fragment europejskiej historii”. W kilkunastu salach lewego skrzydła pałacu przedstawiono okoliczności powstania Królestwa Prus. Na tle wydarzeń w Europie na przełomie siedemnastego i osiemnastego stulecia przedstawiono wydarzenie, które może zainteresować również mieszkańców Kaliningradu, ciekawych przeszłości miasta, w którym żyją.

18 stycznia 1701 r. miało w Królewcu miejsce wydarzenie, które zaważyło na dalszych dziejach kontynentu europejskiego. W pomieszczeniach zamkowych książę pruski i elektor brandenburski Fryderyk III Hohenzollern koronował się na króla pruskiego, tym samym wprowadził na mapę Europy nowy twór - Królestwo Prus. Od tej pory używał imienia Fryderyk I.

Hohenzollernowie na przełomie XVII i XVIII wieku posiadali liczne rozproszone terytoria : największe stanowiła Brandenburgia, z główną siedzibą w Berlinie, drobne tereny

wewnątrz Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego, a także w Szwajcarii (Księstwo Neuemburg -Neuchatel) , ale najcenniejsze były Prusy Wschodnie, stanowiły one wyłączone, suwerenne terytorium, na którym Hohenzollernowie byli jedynymi władcami. Stan taki miał miejsce od 1657 r. kiedy Prusy Wschodnie na mocy traktatów welausko-bydgoskich uwolniły się od lennego zwierzchnictwa Królestwa Polskiego, któremu od czasu złożonego polskiemu królowi Zygmunтови Staremu w 1525 r. tzw Hołdu Pruskiego, zawdzięczały istnienie jako Prusy Książęce. Kończący wojnę polsko-szwedzką pokój w Oliwie w 1660 r. potwierdził niezależność Prus od Polski i tym samym otworzył protestanckim Hohenzollernom możliwość utworzenie własnego, niezależnego państwa.

Silni militarnie, sprawni dyplomatycznie i przedsiębiorczy matrymonialnie Hohenzollernowie rozszerzyli swoje wpływy w Europie do tego stopnia, że poczuli się równi panującym dworom królewskim, na których jednak nie traktowano ich zbyt poważnie, chyba że byli potrzebni jako sojusznicy w podbojach. Cesarz Leopold z panującej w Wiedniu rodziny Habsburgów, za obietnicę wsparcia w walce o tron w Hiszpanii obiecał Hohenzollernom uznanie ich królewskiego awansu. Ich terytoria stanowiły schronienie dla rzesz uciekinierów, prześladowanych w czasie wojen religijnych. Uciekającym z Francji Hugenotom zawdzięczali rozwój rzemiosła i sztuki pięknych, z Francji przybywali też inżynierowie i architekci. Protestanci Hohenzollernowie wydali w 1685 r. tzw. Edykt Poczdamski, w którym gwarantowali osiedlającym się na ich terenach uciekinierom korzystne warunki działalności.

Rezydencje, miasta i gospodarstwa podlegały raptownym przemianom, uzyskując europejski poziom . Dzięki wojnom, dyplomacji i korzystnym małżeństwom rodziło się w Europie nowe, potężne państwo, które w przyszłości miało doprowadzić Europę do światowych wojen, ale na razie, w 1701 r. w położonym poza strefami wpływów europejskich Królewcu, nie bacząc na zimową porę, na zamku zgromadzono dwór , przedstawiciele miejscowego uniwersytetu i książę w Sali Audiencyjnej dokonał własnymi rękami koronacji. Na podanej mu czerwonej aksamitnej poduszce spoczywała złota korona, którą elektor Fryderyk III włożył sobie na głowę, ogłaszając się królem Prus, zwanym odtąd Fryderykiem I. Potem podszedł do stojącej naprzeciw niego małżonki, Zofii Charlotty, założył jej na głowę koronę, ogłaszając ją królową Prus. Następnie orszak dworzan, dostojników, uczonych udał się do zamkowego kościoła, gdzie dwóch protestanckich biskupów, kalwiński (książęta byli wyznania kalwińskiego) i luterański (większość poddanych była tego wyznania), namaściło olejami nowo mianowaną parę królewską i towarzystwo udało się do tzw. Moskovitersaal (sala Moskowitów), ze względu na rozmiary jednej z największych sal dworskich Europy, na ucztę kończącą całą uroczystość.

Kaliningrad bliżej

Od Redakcji: Pogląd na Kaliningrad gości z zagranicy zawsze wzbudza zainteresowanie mieszkańców naszego miasta. Tym bardziej, jeżeli goście są z Polski, a mieszkańcy - Polacy kaliningradcy. Nie raz jesteśmy zdziwieni z tego że obcokrajowcy są w stanie autentycznie zrozumieć nasze problemy, ale również często uśmiechamy się z naiwności poglądów gości lub z tego, jak silne są jeszcze stare stereotypy. Nie jest wyjątkiem i artykuł, który umieszczamy poniżej. Czytelnik na pewno dowie się ze zdziwieniem, że w Kaliningradzie samochody jeżdżą pod prąd, że numery telefonów poprzedzone są kierunkowym do Moskwy, że studia są za zwyczaj odpłatne, czy że studenci pomagają rodzicom. Dyskusję może spowodować również wypowiedziana opinia, że "obecnie Kaliningrad nie ma dużej wartości kulturowo-historycznej". Artykuł jednak jest interesujący nie tylko z powodu wypowiedzianych w nim poglądów, ale również dzięki faktycznej informacji, która zawiera.

Jednodniowy wyjazd do Kaliningradu, organizowany przez Studenckie Koło Socjologiczne przy współpracy z Warmińsko-Mazurskim Urzędem Wojewódzkim, odbył się 25 kwietnia br. Jego główny cel to nawiązanie kontaktów naukowych ze studentami i organizacjami młodzieżowymi działającymi przy Kaliningradzkim Uniwersytecie Państwowym. Inicjatorem wyjazdu był prezes Studenckiego Koła Socjologicznego Sławomir Moćkun, który wspólnie z doradcami wojewody Łukaszem Podolakiem i Pawłem Lulewiczem wyjazd zorganizował. Patronat honorowy nad wyjazdem objął wojewoda Zbigniew Babalski.

To pierwsza tego typu inicjatywa od powołania uniwersytetu w Olsztynie. Przedstawiciele 18 organizacji studenckich, w tym członkowie kół naukowych zajmujących się m.in. socjologią, historią, biologią, filologią, ekonomią, mieli doskonałą okazję do wymiany opinii i nawiązania współpracy.

Największą dawkę informacji na temat miasta przekazali nam konsulowie RP w Kaliningradzie, z którymi spotkaliśmy się w okazałej siedzibie konsulatu: „Z dawnego Königsberga zostały tylko bramy wjazdowe, bruk uliczny i kilka krawężników, które przypominają o dawnej świetności miasta” – usłyszeliśmy z ust konsula handlowego, sprawującego ten urząd od 8 lat. Obecnie Kaliningrad nie ma dużej wartości kulturowo-historycznej. Dla Federacji Rosyjskiej posiada za to olbrzymią wartość strategiczną. Oddalony o kilkanaście kilometrów od Kaliningradu niezamierzający przez cały rok port wojenny w Bałtysku jest jedynym tego typu obiektem Rosji na Morzu Bałtyckim.

Konsulowie podkreślali, że Polacy często nie doceniają Obwodu Kaliningradzkiego: „Przyjeżdżają tu ludzie nie znający ani języka, ani prawa rosyjskiego z nadzieją, że nakładem niewielkich kosztów w krótkim czasie dorobią się majątku”. Często robią to w sposób nieuczciwy. Drastycznym przykładem był polski handlarz, który próbował sprzedawać w Kaliningradzie niemodną od 4 lat odzież, zalegającą w polskich magazynach. „W Kaliningradzie można naprawdę ubrać się modnie, we włoskim czy niemieckim salonie, trzeba tylko mieć na to pieniądze” – podsumowuje konsul handlowy. Według polskich przedsiębiorców, w obwodzie nie opłaca się inwestować. Dyplomaci stawiają retoryczne pytanie: „A dlaczego opłaca się Niemcom, Włochom czy Holendrom?” Pod patronatem konsulatu kilkakrotnie odbywały się konferencje i spotkania, mające na celu zachęcenie polskiego biznesu do podjęcia odważnych kroków inwestycyjnych na terenie obwodu. Mimo dużej frekwencji, prawie

każde takie spotkanie kończyło się nigdy nie zrealizowanymi obietnicami i pustymi deklaracjami.

Obwód Kaliningradzki boryka się z problemami finansowymi. Wysoki odsetek mieszkańców to narkomanii i chorzy na AIDS. Skomplikowane prawo rosyjskie jest notorycznie łamane. Na ulicy trzeba być wyjątkowo ostrożnym. Zdarza się, że samochody jadą pod prąd!

Miasto jest bezpośrednio podporządkowane Moskwie, która je dotuje. Każda decyzja musi być zaakceptowana przez Moskwę. Poczta wysłana np. z Olsztyna również wędruje najpierw do stolicy Rosji, a dopiero później trafia do adresata w Kaliningradzie. Numery telefonów poprzedzone są kierunkowym do Moskwy, co niezmiernie utrudnia komunikowanie się.

Na spotkaniu ze studentami Uniwersytetu Kaliningradzkiego rozmawialiśmy o warunkach, w jakich studiuje tamtejsza młodzież. Należy podkreślić, że sfera socjalna jest tam bardzo rozwinięta: tanie akademiki, bilety autobusowe itp. Jednak poziom życia jest nieporównywalnie niższy od tego, jaki mają zapewniony studenci w Polsce. Niewielu absolwentów szkół średnich decyduje się na podjęcie studiów wyższych. Studia są zazwyczaj odpłatne, a limity miejsc bardzo ograniczone. Większość studentów sama zarabia na swoje utrzymanie, pracują na uczelni lub pomagają rodzicom. Mimo trudnych warunków, studenci zdobywają ogromną wiedzę, a znajomość języków obcych pozwala im na swobodne porozumiewanie się z przedstawicielami licznych uniwersytetów europejskich, które są zainteresowane współpracą naukową. Uniwersytet Kaliningradzki, jako jedna z czterech rosyjskich uczelni wyższych, posiada międzynarodowy certyfikat, a jego absolwenci mogą ubiegać się o pracę niemalże na całym świecie.

Czas wolny ludzie młodzi spędzają w kołach naukowych, na kursach tańca, gry na instrumentach. Wśród nastolatków najpopularniejszy jest tenis ziemny. „Wy macie Małysza, my mamy Kurnikowa!” – śmieje się jedna ze studentek.

Jeszcze na spotkaniu oficjalnym z władzami uniwersytetu zaprosiliśmy studentów i pracowników naukowych do złożenia rewizyty. Odpowiedź była natychmiastowa, po powrocie do kraju znaleźliśmy w swoich skrzynkach e-mailowych pismo z liczbą osób zainteresowanych przyjazdem do Olsztyna w czasie studenckich juwenaliów. Planowane są także wspólne badania naukowe, głównie socjologiczne.

Paweł Lulewicz

Przedruk z magazynu „Wiadomości Uniwersyteckie UWM” Nr 7, 2001, Olsztyn

(ze str. 7)

W tym samym czasie na ulicach miasta rozdawano mieszkańcom Królewca srebrne i złote monety, jedzenie i picie, pieczone osły i prosięta zapijano winem i zgodnie z instrukcją, podaną na rozrzuconych wśród tłumu ulotkach, wznoszono okrzyki na cześć króla i królowej. Aby cały świat szybko dowiedział się o tym wydarzeniu sporządzono obszernie relacje z uroczystości i niebawem drukarze przygotowywali całe nakłady oprawionych w księgi opisów wydarzenia. Masowa informacja miała utrwalić w świadomości mieszkańców ówczesnej Europy przekonanie o potędze nowego królestwa, miała je wprowadzić na mapę Europy bez podważania jego prawa do istnienia.

Mimo usilnej dyplomacji nie udało się Hochenzollernom zyskać uznania swej korony przez większość katolickich kręgów europejskich. Protest wystosował papież, król Francji a także polski sejm. Ale nowy król umacniał siebie i otoczenie w przekonaniu własnej świetności i potęgi przenosząc się już w maju do Berlina i tu prowadząc większość interesów swego państwa. W zbudowanej w pierwszych latach po koronacji na zamku Charlottenburg królewskiej kaplicy największe rozmiary osiągnęła wisząca nad lożą królewską ogromna korona, większa od ambony i ołtarza razem wziętych (tu zaczyna się cała wystawa). Budowane wtedy rezydencje naśladowały francuski Wersal, Berlin zaczął pełnić rolę światowej metropolii. A jednak stolicą królestwa pozostawał daleko na wschód wysunięty Królewiec, bo tylko on mógł potwierdzić prawa Prus do niezależności.

Berlińska wystawa, jedna z wielu włączonych w ciąg obchodów 300 - lecia powstania Królestwa Pruskiego, jest przykładem doskonale zaprojektowanej ekspozycji popularyzującej wiedzę historyczną. Umieszczona w zabytkowych wnętrzach korzysta z najnowszych osiągnięć techniki.

Można zadowolić się oglądaniem logicznie przedstawionych kręgów tematycznych (m.in. rozwój terytoriów tworzących przyszłe państwo, panorama wydarzeń europejskich prowadzących do powstania nowego protestanckiego państwa), których kulminacją stanowi akt koronacji w centrum wystawy, a zamyka opis kilkumiesięcznych uroczystości pogrzebowych po śmierci Fryderyka I w 1713r. Ale można w dowolnym miejscu wystawy dać się ponieść wyobraźni, wspieranej przez elektroniczne media i naciskając kolejne guziczki pilota, w którego przy wejściu wraz ze słuchawkami zostaje wyposażony każdy zwiedzający, w wybranym przez siebie

języku posłuchać coraz to bardziej szczegółowych informacji na temat interesującego nas eksponatu.

Gdy zmęczeni kilkugodzinnym zwiedzaniem przysiadziemy przed umieszczonym nieco wyżej niż sama wystawa ekranem, nasz pilot sam dostraja komentarz do obrazu pokazywanego właśnie na filmie. Prezentuje on historyczne wnętrza pałacu królewskiego w Berlinie, tło muzyczne komentarza dobrane jest zgodnie ze stylem wnętrza, które właśnie oglądamy. Można też się przed monitorem i zabawić się komputerowymi symulacjami, przybliżającymi nam życie codzienne Królewca w różnych epokach. Dla dzisiejszego mieszkańca Kaliningradu może być pasjonującą zabawą w odtwarzanie wyglądu różnych znanych mu z autopsji miejsc na przestrzeni kilkuset ostatnich lat. W każdej chwili można sprawdzić położenie oglądanego obiektu na ówczesnym planie miasta, sięgnąć do informacji historycznych uzupełniających obraz. Również wnętrza komnat zamkowych, widoki zamku z zewnątrz, zabudowa wyspy widziana z różnej perspektywy, to doskonale ćwiczenie wyobraźni, nie tylko przestrzennej.

Niestety, elektroniczne media nie są wyposażone w tłumaczenie ani na język polski, ani na rosyjski (choć niektóre inne muzea berlińskie oferują już elektroniczne przewodniki w języku polskim – np. Muzeum Pergamonu). Bilet na wystawę kosztuje 12 marek (młodzież 8 marek), ale warto je wydać, bo za te pieniądze żadna książka nie dostarczy tylu wrażeń, nie uruchomi tylu skojarzeń i nie uporządkuje wiedzy z różnych dziedzin. Wystawa czynna codziennie z wyjątkiem poniedziałku od 10.00-18.00. Gorąco polecam

Danuta Szczesna

**GŁOS
ZNAD PREGOŁY**

“ГОЛОС С ПРЕГОЛИ” - ежесечная газета

Общества Польской культуры Калининградской области.

Учредитель и издатель – Общество Польской культуры

Калининградской области. Печатается в соответствии со

ст. 12 “Закона о средствах массовой информации” РФ.

Zespół redakcyjny: Kazimierz Ławrynowicz - redaktor naczelny; Wasilij Wasiliew - reporter; Aleksandra Ławrynowicz - łamanie, pre-press, redakcja techniczna; Danuta Szczesna - korekta.

Adres Redakcji: 236039, Kaliningrad, ul. B. Chmielnickiego, 46, m. 6.

Telefon redaktora: (0112) 44 20 00, 44 37 87, e-mail: kaz@lavr.koenig.ru **Nakład: 500 egz. Zamywienie: 1405**

Druk: Państwowe przedsiębiorstwo “Kaliningradzkaja tipografia” 236000, Kaliningrad, pr. Mira, 5.